

Волинські постові пісні

Великий піст, що дійшов до нас із сивої давнини, визначає життя людини-християнина протягом семи тижнів, регламентуючи його поведінку, взаємини з ближніми. Піст завжди був і лишається не лише засобом випробування фізичної витривалості, стриманості, а насамперед є мірилом та способом формування й загартування духовності. Чимало дослідників народних звичаїв і традицій, розповідаючи про початок Великого посту, в основному чомусь зосереджують увагу на "жилавому" понеділкові, або, як ще його називають, полоскозубові, висвітлюючи відповідні традиції, які породили ці назви. Однак варто пам'ятати, що остання неділя м'ясиць, як і перший понеділок посту, називається прощеною. Аби з чистою совістю й сердечною радістю зустріти свято, люди просили прощення у ближніх і знайомих за причинену кривду чи прикрість, без чого не вважали можливим піти до сповіді, і упродовж постування намагались не грішити та жити по правді й совісті.

Такий звичай не лише сприяв поліпшенню стосунків між ближнім та дальшим оточенням, а, найперше, моральному, духовному очищенню кожного зокрема: і того, хто просив прощення, і того, хто щиросердно прощав.

Розглянемо детальніше звичаєвість Великого посту, а також пісні, які народ, зокрема поліщуки, виділив в окремий цикл – постові. Одразу зазначимо, що ці твори не є релігійними, а мають в основному світський характер, хоча в них зримо відчувається присутність Бога як вищої Сили, Горнього Судді, котрий усе розсудить по правді, за законами справедливості й добра.

Твори відзначаються змістовою наповненістю, наявністю потужного виховного потенціалу, емоційною наснаженістю. Щодо жанрової приналежності, то це в основному балади (історичні, сімейно-побутові: "Вой була вдова", "Була вдова", "Ой як важко, ой як тяжко", "Як поїхав Данилуша"). Зустрічаються й сирітські ("У неділю рано"), солдатські ("В долиноци два яловки"), сімейно-побутові ("Ой була у бабці курка Рябушка"), жартівливі ("Дала-лом, дала-лом"), веснянки ("Ой ти, соловейку"), великодні ("Ой вже недалечко червоне яєчко") тощо.

Серед постових пісень, записаних авторкою в селі Ворокомле Камінь-Каширського району від Марії Процик, Василини Шевчик, Ярини Шумик, лише одна "Ой у четвер по вечері" в основному релігійного спрямування. Вона присвячена Страстям Господнім та пов'язаними з ними стражданнями Матері Божої, Яка, як і кожна мати, всім серцем уболіває за Свою Дитину. Твір розпочинається лаконічним повідомленням про ув'язнення Ісуса та викликані цим актом трагічні події: "Ой мучили, мордували, / На хрест ручки розпинали. / На хрест ручки розпинали, / Різним деревом прибивали".

Пісня передає напругу почуттів Пречистої і кожної простої людини, викликаних мученицькою смертю Спасителя. Ця жорстока розправа юрби над безборонною Жертвою трактується народом, як щось не лише безсердечне, а й протиприродне, абсурдне. Хоча кати "Різним деревом прибивали" "ручки" Месії, "А жадное на полізло. / Ой но одна осичина, / А другая рокитина."

Господь – Творець усього суцього на землі, тому ніхто не зважиться піднести руку на Сина Божого – лише спокушені сатаною люди і з того ж роду рослини – осичина та рокитина. Твір застерігає: жоден злочин ніколи й нікому не прощається, навіть безсловесному дереву. Проклята Божою Матір'ю осичина все життя тремтить "А без вітра буйнейкого, А без сонця яснейкого", рокитина ж "вкаменіла" й відтоді не росте високою, – обидві несуть на собі ганебний карб як вічну розплату за содіяне.

Замислюючись над содіяним осичиною та рокитиною і позицією інших дерев, які не взяли участі в злодіянні ("жадне не полізло"), пригадується легенда про недоторканність ластівок. Їхні гнізда суворо заборонялось руйнувати не лише через те, що в руйнівника, за повір'ями, з'явиться на обличчі ластовиння, а найперше тому, що ці птахи перебувають під опікою Бога, бо під час розп'яття Ісуса крали у катів цвяхи. Привертає увагу така деталь: якщо Хрис-

тос сприймається, як Господь, Спаситель, Який добровільно приніс себе в жертву за гріхи людей, то Богородиця змальована в пісні і як Мати Божа, і як просто Мати з усіма притаманними їй почуттями та емоціями. Тому й Ісус для Неї не тільки "Бог наш", а "Її Синочок", "Її Син". Через це так природно звучить Її питання, звернене до ангелів: "Чи бачили Сина Мого, / Сина Мого, Бога свого?" Так, Ісус Христос – Син Божий, і Вона це добре усвідомлює, але найперше Він – Син Її, Жінки Марії з Назарету.

Центральне місце серед названих творів посідає пісня "Ой ти, соловейку"², яку традиційно зараховують до веснянок. Тут знайшли відображення космогонічні мотиви, уявлення наших предків про колообіг природи, зміни пір року, а разом із тим і проблеми сутності життя, продовження роду, роль і значення виховання дітей у взаємозв'язках "Бог – людина", "людина – Бог". У пісні детально змальовуються дії цієї улюбленої в народі пташини. Соловейко виступає як посланець Бога, праведник. Сповнений глибокої віри в Творця та насажений Йою силою і волею, пернатий герой "ранейко з вир'їчка вийшов" і з гордістю заявляє:

*Ой не сам я вийшов –
Господь мене вислав.
Господь мене вислав,
Ще й ключики видав.
Видав мені ключі
Із правої ручі.
Зиму замикати,
Літечко 'дмикати.*

На крихітну пташину покладається надзвичайно важлива місія: покласти кінець зимі, припинити дії холоду й морозу, очистити землю від криги та снігу, відкрити дорогу теплу та сонцю, розбудити землю від зимової сплячки й підготувати простір для весняного буяння природи та людських почуттів. Недарма соловейко мріє після ретельного виконання Божого веління полетіти "в густий ліс", облаштувати там домівку та вивести "діточок". А поки триває уперта боротьба за виконання, здавалось би, непосильного для пташки завдання, "Бо ще по горойках / Сніжечки лежать, / А по долиночках / Крижечки стоять". Але, наділений Божою довірою та повагою ("Видав мені ключі із правої ручі") і насажений глибокою вірою в непереможну силу Всевишнього, соловейко ні на мить не сумнівається в успіхові: "Ой я тії сніжечки / Ножками потопчу. / А я тії крижечки / Крильцями поб'ю".

Наші мудрі пращури наголошували й на вельми значущому завданні, що у свій час постає перед кожною людиною: давши дитині життя, подбай про її належне виховання. Соловейко обіцяє: "Навчу їх літати, / Навчу щебетати", "Навчу їх літати / Понад небесами. / Навчу щебетати / Трьома голосами". "Літати Понад небесами" – це не що інше, як літати на Небо, до Бога, щоб також отримувати "ключі із правої ручі". Ворокомлівський варіант пісні "Ой ти, соловейку", на нашу думку, має поважний вік. На користь давності твору говорить поєднання в соловейкові чоловічого ("вийшов") та жіночого ("яєчок нанесу") начал, варіант більш давньої палаталізації приголосних ("ручі", а не "руці").

Зовсім іншим постає перед нами "ранейкий пташейко" із гутокамінського варіанта пісні "Ой ти, соловейку"³. Йому теж видає Господь ключі (але без уточнення "із правої ручі") з конкретним завданням "Зимойку замкнути, / Літечко 'ддомкнути". Як і побратимові з попереднього варіанта, йому вдається виконати Божий наказ, він теж мріє "в густий ліс полетіти", "на калину сісти", "кубельце ізвити", "діточок навести" та ... "на пожер не пустити"⁴. На цьому мрії пташки закінчуються. Зникли відчуття близькості Бога, радість від можливості служити Йому, віра в щасливе майбутнє дітей. Гірше того, ці світлі, життєдайні мрії поламали "пожерній люди". Вони "Пожер запалили, / Диток посмалили. / Тала–лом, тала–лом, / Диток посмалили". Та в осиротілого батька навіть не залишається сили на протест чи відплату – лише на прокльон: "Бодай їх палило, / Бодай їх смалило".

Історична балада "Вой була вдова"⁴ (варіант "Була вдова"⁵) присвячена висвітленню проблеми морального вибору, відповідальності людини за свої вчинки та дії.

Пісні "Ой як важко, ой як тяжко"⁶, "Ой летіло три зозульки"⁷, "У неділю рано"⁸ об'єднує тема материнства, чистоти, безкорисливості й неосаяжності материнської любові та глибини й безмежності материнського болю, коли гине її дитина. Зокрема, у творі "У неділю рано" змальовуються поневіряння сирітки, яка втратила неньку. Терплячи знущання мачухи, вона найбільше страждає через відсутність найдорожчої людини, якій би можна було вилити свої жалі-печалі. Юатько був байдужий до її проблем, тому "у неділю рано" вона вирушає "матері шукати" і врешті знаходить дорогу могилку. Пісня відтворює зворушливий діалог між донькою та матір'ю, яка й на тому світі щиро опікується долею своєї кровиночки:

"Ой а хто ж то плаче

На мойому гробі?"

"Ой то я, матусю,

Возьми мене собі".

"Ой рада б я, доню,

Тебе собі взяти:

Накидали землі –

Не можу підняти".

Постові пісні не можна розглядати відокремлено, бо зміст кожної з них доповнює зміст інших, загострюючи увагу на якійсь проблемі, найбільш актуальній для даного твору. Якщо в пісні "У неділю рано" підкреслюється значення матері у вихованні дитини та засуджується безсердечність і цинізм мачухи в ставленні до падчерки, то в пісні "Ой як важко, ой як тяжко" на перше місце виступає проблема подружньої вірності і зради, які в кінцевому підсумку стають причиною злочину. Чоловік, що "жінку має" "До іншої ходить". За намовою звідниці він приходить зарізати дружину, яка і в цю мить журиться долею своїх нащадків: "А хто ж буде наших діток /Малих годувати?" І чує у відповідь: "Люди догодують". Мати щиро просить—благає свого безсердечного чоловіка:

Не риж мене, мій милейкий,

Хоч сюю годину –

Нехай же я нагодою

Малейку дитину.

Але зрадливець невблаганний:

Тоді будеш, моя мила,

Дитя годувати,

Як я піду до Дунаю

Ножа полоскати.

І в даній пісні, хоч і поза текстом, як і в попередній, постає проблема стосунків "мачуха – пасинки", долі осиротілих дітей.

Пісня "В долинојци два яловці"⁹ за своїм антимілітаристським спрямуванням, виразністю й досконалістю зображальних засобів, витонченістю мелодії серед творів цього жанру займає чи не найпомітніше місце. Надзвичайно тонко й переконливо показано несприйняття народом воєн як загрози всьому живому на землі. Канва твору проста: на полі битви спливають кров'ю "два братики молодейких". Щемкий діалог між ними яскраво передає їх смуток, що немає поруч найближчих людей – матері та сестри. Замість найдорожчої родини з'являється перед ними "чорний ворон" – символ смерті, який обіцяє їм ще живими виклювати очі. Неспроможні протистояти, брати просять: "Воронойку, соколику, / Заждися ж ти годинику. / Заждися ж ти годинику, / Поки Господь дасть поройку".

Здійснюючи запис, автор запитала виконавиць, чому вони солдатську пісню зарахували до числа постових, на що отримала відповідь: "Ми знаємо, що це солдатська пісня. Але ми її ні на яких виряджанках, ні на яких беседах не співаємо – тільки у Великий піст".

В основу балад про Данилушу¹⁰ покладено традиційний сімейний трикутник: свекруха – невістка – син.

Немилосердна свекруха не може змиритись, що любов її сина–одинака вже не належить виключно їй, крім того, в особі Катеринки вона вбачає загрозу і власному диктату, через що в своїх "дрібних листах" вказує синові на один із гріхів невістки, а саме, що та "собі волю взяла".

Постійні наговори про буцімто розпусту та недбальство невістки, упадок через це господарства, недогляд онуків формують і відповідну реакцію сина: прибувши на прохання неньки додому, він без вагань шаблею стинає дружині голову й повертається до війська, навіть не поцікавившись наслідками свого поспішного вчинку, звикнувши у своїй інфантильності покладатись в усьому на матір (ворокомлівський варіант). Данилуша ж із соснівського варіанта¹¹ також шабелькою розв'язує проблему, але, завітавши до оселі, бачить доглянутих дітей, збережене майно, що суперечить повідомленням матері. Він не може ані виправдати, ані знести ошуканство найріднішої людини і позбавляє себе життя: "Оце тобі, моя мати, / Да й щодень свіжина: / Вчора була з Катеринки, / А тепер – з Данила".

Чільне місце серед постових пісень займають і суто великодні: "Ой вже недалечко червоне яєчко", "Ой була у бабці курка Рябушка", "Дала–лом, дала–лом". Якщо перший із перелічених творів сприймається як своєрідне нагадування про неординарність очікуваної радості та певне побажання й спонука до таких дій і вчинків, аби воно стало і Великоднем кожної душі, то два інші привертають увагу до певних конкретних проявів поведінки людини. Дитяча пісенька "Ой була у бабці курка Рябушка"¹² своїм повчальним змістом апелює як до дітей, так і дорослих, примушує прискіпливіше аналізувати свою поведінку, піддає судові негативний приклад старших і сприймається як застереження проти черствості й захланності душі.

Сюжет твору надзвичайно простий: до бабці прийшли внучки та "бідна сирітка". Лукава старенька посадила "Всіх на лавочку, А бідну сирітку – Та й на колодочку. Подавала бабця Всім по яєчку, А бідній сирітці – Та й но шкарупочку": "Пішли внучки скачучи, / А сирітка – плачучи. / Дала–лом, дала–лом, / А сирітка – плачучи".

Зміст постових пісенних творів пастельно прозорий, але містить у собі великий виховний потенціал. В основу більшості з них покладено якийсь один факт чи епізод. Безпристрасна й безоціночна оповідь у розрахунку, що сам виконавець або слухач дасть свою, оцінку поданим фактам чи подіям.

ОЙ ТИ, СОЛОВЕЙКУ

– Ой ти, соловейку,
 Ти ранняя пташко.
 Дала–лом, дала–лом,
 Ти ранняя пташко.
 Що ж ти так ранейко
 З вир'їчка вийшов?
 Дала–лом, дала–лом,
 З вир'їчка вийшов?
 – Ой я сам не вийшов
 Господь мене вислав.
 Дала–лом, дала–лом,
 Господь мене вислав.
 Господь мене вислав,
 Ще й ключики видав.
 Дала–лом, дала–лом,
 Ще й ключики видав.
 Видав мені ключі
 Із правої ручі.
 Дала–лом, дала–лом,
 Із правої ручі.
 Зиму замикати,

Літечко 'дмикати.
 Дала–лом, дала–лом,
 Літечко 'дмикати.
 – Ой ще не поройка
 Зиму замикати.
 Дала–лом, дала–лом,
 Зиму замикати.
 Зиму замикати,
 Літечко 'дмикати.
 Дала–лом, дала–лом,
 Літечко 'дмикати.
 Бо ще по горойках
 Сніжечки лежать.
 Дала–лом, дала–лом,
 Сніжечки лежать.
 А по долинойках
 Крижечки стоять.
 Дала–лом, дала–лом,
 Крижечки стоять.
 – Ой я тії сніжейки
 Ножками потопчу.
 Дала–лом, дала–лом,

Ножками потопчу.
 А я тії крижечки
 Крильцями поб'ю.
 Дала–лом, дала–лом,
 Крильцями поб'ю.
 В густому лісочку
 Гніздечко зов'ю.
 Дала–лом, дала–лом,
 Гніздечко зов'ю.
 Гніздечко зов'ю,
 Яєчок нанесу.
 Дала–лом, дала–лом,
 Яєчок нанесу.
 Яєчок нанесу,
 Діточок висидю.
 Дала–лом, дала–лом,
 Діточок висидю.
 Навчу їх літати,
 Навчу щебетати.
 Дала–лом, дала–лом,
 Навчу щебетати.
 Навчу їх літати
 Понад небесами.
 Дала–лом, дала–лом,
 Понад небесами.
 Навчу щебетати
 Трьома голосами.
 Дала–лом, дала–лом,
 Трьома голосами.

*(Записала Кондратович О.П. від Процик
 М.А., Шевчик В.А., Шумик Я.А. у с.
 Ворокомле Камінь–Каширського району
 Волинської області у 1976 р.)*

ОЙ ВЖЕ НЕДАЛЕЧКО

Ой вже недалечко
 Червоне яєчко.
 Дала–лом, дала–лом,
 Червоне яєчко.
 Дай, Боже, дождати
 Є покуштувати.
 Дала–лом, дала–лом,
 Є покуштувати.
 За столиком сісти
 Те яєчко з'їсти.
 Дала–лом, дала–лом,
 Те яєчко з'їсти.
(Записано там само).

ОЙ БУЛА У БАБЦІ

Ой була у бабці
 Курка Рябушка.

Дала–лом, дала–лом,
 Курка Рябушка.
 Курка Рябушка
 Та ще й сокотушка.
 Дала–лом, дала–лом,
 Та ще й сокотушка.
 Знесла вона бабці
 Сорок яєчок.
 Дала–лом, дала–лом,
 Сорок яєчок.
 Та й прийшли до бабці
 Бабціні внучки.
 Дала–лом, дала–лом,
 Бабціні внучки.
 Посадила бабця
 Всіх на лавочку.
 Дала–лом, дала–лом,
 Всіх на лавочку.
 А бідну сирітку
 Та й на колодочку.
 Дала–лом, дала–лом,
 Та й на колодочку.
 Подавала бабця
 Всім по яєчку.
 Дала–лом, дала–лом,
 Всім по яєчку.
 А бідній сирітці
 Та й но шкарупочку.
 Дала–лом, дала–лом,
 Та й но шкарупочку.
 Пішли внучки скачучи,
 А сирітка – плачучи.
 Дала–лом, дала–лом,
 А сирітка – плачучи.
(Записано там само).

БИЛА МАТИ ПОМЕЛОМ

Била мати помелом.
 Дала–лом, дала–лом,
 Била мати помелом.
 То за тії вчинки,
 Що малі починки.
 Дала–лом, дала–лом,
 Що малі починки.
 Я сама не пряла –
 Кума помагала.
 Дала–лом, дала–лом,
 Кума помагала.
 То за хліб, то за сіль,
 То за кусок сала.
 Дала–лом, дала–лом,
 То за кусок сала.
 Я сама не пряла,
 Пряли помічниці.

Дала–лом, дала–лом,
 Пряли помічниці.
 То за хліб, то за сіль,
 То за паляниці.
 Дала–лом, дала–лом,
 То за паляниці.
 (Записано там само)

ОЙ У ЧЕТВЕР ПО ВЕЧЕРІ

Ой у четвер по вечері*
 Жиди Бога замучили.
 Ой мучили, мордували,
 На хрест ручки розпинали.
 На хрест ручки розпинали,
 Різним дервом прибивали.
 Різним дервом прибивали,
 А жадноє не полізло.
 А жадноє не полізло,
 Но одна осичина.
 Но одна осичина,
 А другая рокитина.
 Ой та йшла Божа Мати
 Свого Синочка шукати.
 Та й стринула три анголи,
 Стала вона їх питати:
 – Не бачили Сина Мого –
 Сина Мого, Бога свого?
 Один каже: "Я не бачив".
 Другий каже: "Я не відав".
 Третій каже: "Ой я бачив,
 Ой я бачив, ой я відав.
 Твого Сина жиди взяли,
 Вони його мордували.
 Вони його мордували,
 На хрест ручки розпинали.
 На хрест ручки розпинали,
 Різним дервом прибивали.
 Різним дервом прибивали,
 Но жадноє не полізло.
 Ой но одна осичина
 А другая рокитина".
 – Щоб 'всичина трипитіла,
 Рокитина вкаменіла.
 Рокитина вкаменіла,
 Бодай вона не доросла.
 А 'всичина трипитіла,
 Бодай вона стримитіла.
 А без вітра буйнейкого,
 А без сонця яснейкого.

(Записала Кондратович О.П. від Процик
 М.А., Шевчик В.А., Шумик Я.А. у с.
 Ворокомле Камінь–Каширського району
 Волинської області у 1976 р.)

БУЛА ВДОВА

Була вдова близько двора*.
 Мала вона десятину.
 Породила дев'ять синів.
 Десятую – дочку Настю.
 Сини зросли, в розбій пішли.
 Дочка зросла – заміж пішла.
 Заміж пішла до Кракова.
 До Кракова за крамара.
 Я ж думала, що за пана.
 Жила рочок, жила другий.
 А на третій заскучила,
 По матьонці затужила.
 – Крамаройку, мій батейку,
 Вези мене до матьонки.
 До матьонки в гостинойку.
 Їдуть стаї, їдуть другі.
 А на треті кінь ступає.
 Уже нічка наступає.
 – Крамаройку, мій панойку,
 Тут ми будем ночувати,
 Під цим дубом вогонь класти,
 Срібло, золото рахувати.
 Де взялися розбійники,
 Крамаройка та й забили.
 Старші брати лягли спати,
 А найменший не услався,
 Сестри Насті розпитався.
 – Ану, брати, годі спати.
 Ой, а що ж ми наробили?
 Свого швагра та й забили,
 Сестру Настю всиротили.
 Йди ж ти, сестро, на схід сонця.
 А ми підем на захід сонця.
 То ти підеш до матьонки,
 А ми підем в лиху бездну.

(Записала Кондратович О.П. від Процик
 М.А., Шевчик В.А., Шумик Я.А. у с.
 Ворокомле Камінь–Каширського району
 Волинської області у 1976 р.)

У НЕДІЛЮ РАНО

У неділю рано, як стало світати,
 Десь пішла сирота, по світу блукати.
 Як пішла сирота по світу блукати,
 Стрітив її Господь, став її питати:
 – Куди йдеш, сирото?
 – По світу блукати,
 По світу блукати, матері шукати.
 – Ой не йди, сирото, бо далеко зайдеш.
 Бо далеко зайдеш матері не знайдеш.
 Ой бо твоя мати в широкій долині,
 В широкій долині, в глибокій могилі.
 Як пішла сирота з гори у долину,
 Та й знайшла сирота матірну могилу.
 Як знайшла могилу та стала плакати,

Аж зачула мати, стала промовляти:
 – Ой а хто ж то плаче на мойому гробі?
 – Ой то я, матусю, возьми мене собі.
 – Ой рада б я, доню, тебе собі взяти:
 Накидали землі не можу підняти.
 Ой іди ж ти, доню, йди собі додому,
 Хай тобі мачуха виміє голову.
 – Ще мені мачуха голови не мила,
 Вже мене мачуха з хати виганєла.
 – Ой іди, сирото, ти із меї хати:
 Ти не моє дитя, я не твоя мати.
 – Ой іди ж ти, доню, та й стань коло печі.
 – Коли ж мні мачуха кулаками в плечі.
 – Ой іди, сирото, та й стань коло груби.
 – Коли ж мні мачуха кулаками в груди.
 (Записано там само).

ОЙ ЛЕТИЛО ТРИ ЗОЗУЛЬКИ

Ой летіло три зозульки, усі три рябейкі.
 Ой летіло три пави, жалібно плакали.
 Ой їдная прилетіла, сіла у головках.
 А другая прилетіла, сіла у ручейках.
 А третяя прилетіла, сіла у ножейках.
 Котра сіла у головках, то рідна матьонка.
 Котра сіла у ручейках, то рідна сестриця.
 Котра сіла у ножейках, то тая милая.
 Де матьонка плакала, там річейка стала.
 Де плакала сестриця, там стала криниця.
 Де милая плакала, слізки не зронила.
 А матьонка плакала од віку до віку.
 А сестриця плакала од року до року.
 А милая плакала від неділі до неділі.
 Ой як прийшла неділька, тепер же я дівка.
 (Записано там само).

В ДОЛИНОЇЦІ ДВА ЯЛОВЦІ

В долиноїці два яловці*,
 Там лежали два молодці.
 Два молодці молодейких,
 'Вбидва братики роднейких.
 Постріляні, порубані,
 Надовкола кругом рани.
 Один з другим розмовляє,
 Котрий рану більшу має:
 – В тебе, брацю, рана менша,
 В мене, брацю, рана більша.
 – В тебе, брацю, рубаная,
 В мене, брацю, стріляная.
 Рубаная широкая,
 Стріляная глибокая.
 Рубаная кров'ю зійшла,
 Стріляная смертю дійшла.

Ой щоб наша мати знала,
 Нам би платки прожимала.
 Нам би платки прожимала,
 До наших ран прикладала.
 Ой щоб наша сестра знала,
 Вона б горко заплакала.
 Вона б горко заплакала,
 Як зозулька закувала.
 Десь узявся чорний ворон:
 – Я буду вам товаришом.
 Я вас буду доглядати,
 Ваші платки прожимати.
 Ваші платки прожимати,
 До ваших ран прикладати.
 До ваших ран прикладати,
 Живі вочі виїдати.
 – Воронойку, соколику,
 Заждися ж ти годинойку.
 Заждися ж ти годинойку,
 Поки Господь дасть поройку.
 У неділю дали знати,
 Що померло два солдати.
 Два солдати молодейких,
 Вбидва братики роднейких.

(Записано там само).

¹Кондратович О. Калиновий квіт Полісся. – Луцьк, 1994. – С. 42–43.

²Там само. – С. 34–36.

³Там само. – С. 39–41.

⁴Там само. – С. 43–46.

⁵Там само. – С. 46–48.

⁶Там само. – С. 57–58.

⁷Там само. – С. 52–54.

⁸Там само. – С. 50–52.

⁹Там само. – С. 60–61.

¹⁰Там само. – С. 54–56.

¹¹Записано автором 1974 р. в с. Соснівка Камінь–Каширського району Волинської області від Іванушик Ганни, Лебич Катерини і Лебич Ганни.

¹²Кондратович О. Калиновий квіт Полісся. – С. 36–37.